

درس ۱ تاریخ و تاریخ‌نگاری

تعداد سؤالات

۶۷



نکات مشاوره‌ای
۱. درس اول در امتحان نوبت اول ۲ نمره دارد، پس باید مطالب آن را حسابی به خاطر بسپارید و در نوبت دوم ۷۵٪ دارد که می‌تواند در کسب نمره به شما کمک کند.
۲. در درس اول معانی تاریخ، ویژگی‌های رویدادهای تاریخی، مراحل پژوهش تاریخ و فواید و کارکردهای مطالعه تاریخ همیشه یکی از مباحث سؤال خیز بوده است.
۳. سعی کردم در سری اول سؤالاتم ریزه‌ریز به نکات توجه کنم و در امتحانات شبیه‌ساز سعی کردم شیوه امتحانات نهایی را مدنظر قرار دهم و به همان شیوه سؤالات را بچینم.

۷۸ ۷۸ ۷۸

ریزشیم (سؤال‌های خط‌به‌خط)

۸۷ ۸۷ ۸۷



تاریخ چیست؟

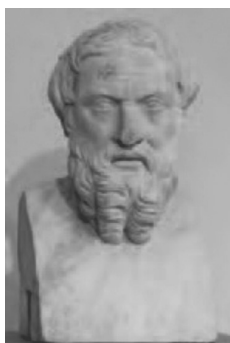
۱. هدف علم آگاهی نسبت به زندگی اجتماعی در گذشته است. (تاریخ - باستان‌شناسی)
۲. علم تاریخ را تعریف کنید.
۳. چه چیزهایی پیامد رفتار فردی و جمعی انسان‌هاست؟
۴. واژه تاریخ دارای چه معانی می‌باشد؟ آن‌ها را بیان کنید.
۵. ویژگی‌های رویدادهای تاریخی را بنویسید. (سه مورد)
۶. رویدادهای تاریخی در نتیجه کنش متقابل چه عواملی پدید آمده‌اند؟
۷. باستان‌شناسی از جمله علمی است که پیشینه بسیار کهنی دارد.

☐ درست ☐ نادرست

تاریخ‌نگاری

۸. قدیمی‌ترین متن تاریخی که تاکنون کشف شده است نام دارد. (سنگ‌نوشته‌ای به خط کهن مصری - سنگ‌نوشته بیستون)
۹. سنگ‌نوشته بیستون، چهار هزار سال قدمت دارد.
۱۰. محتوای سنگ‌نوشته کهن مصری چه بود؟
۱۱. نام کتاب معروف صاحب تصویر روبه‌رو چیست؟

☐ درست ☐ نادرست



درس ۱

۱۲. پدر تاریخ لقب چیست؟ دو مورخ مسلمان ایرانی را نام ببرید.

۱۳. به‌دنبال پیشرفت‌های فکری و علمی کدام دوران در اروپا به وقوع پیوست؟

۱۴. برخی از مورخان درباری به اسناد و مدارک دولتی دسترسی داشتند.

۱۵. رویکرد هرودت نسبت به ایران در کتابش چگونه است؟

۱۶. شیوه نوین تاریخ‌نگاری مبتنی بر سنجش دقیق منابع، استناد به اسناد و مدارک معتبر و دوری از داستان‌پردازی بود.

☐ درست ☐ نادرست

☐ درست ☐ نادرست

۷

آزمون



بارم	
۰/۷۵	۲۸ به خاطر بیاورید. جمله‌های صحیح یا غلط را مشخص کنید. (هر مورد ۰/۲۵) الف) با کاوش در گذشته نمی‌توان از تجربیات و اندیشه‌های مردمان گذشته برای تقویت قدرت شناخت و تفکر بهره گرفت. ب) در دوران اسلامی، تاریخ‌نگاری در میان مسلمانان رواج و گسترش چشمگیری یافت. ج) برخی از وقایع‌نویسان به‌عنوان منشی در خدمت شاهان و حاکمان بودند.
۰/۷۵	۲۹ کدام یک از دوره‌های زمانی سمت چپ با گزینه‌های سمت راست در ارتباط است؟ (در ستون سمت چپ، یک مورد اضافی است.) (هر مورد ۰/۲۵) الف) از اختراع خط می‌گذرد. ☐ ب) قدمت سنگ‌نوشته مصری ☐ ج) آغاز تاریخ‌نگاری در یونان باستان ☐ ۱. ۵ هزار سال ☐ ۲. ۳ هزار سال ☐ ۳. ۴ هزار سال ☐ ۴. ۶ هزار سال ☐ ۵. قرن ۵ ب.م ☐
۰/۵	۳۰ جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. (دو مورد اضافی است.) (هر مورد ۰/۲۵) «ادبیات و فلسفه - فلسفه و جغرافیا - فرهنگ ایرانی - میراث فرهنگی» الف) رواج و رونق تأثیر مهمی بر شکوفایی و گسترش علم تاریخ در یونان باستان داشته است. ب) زبان فارسی نقش زیادی در حفظ و موجودیت و هویت ایرانیان در طول تاریخ داشته است.
۰/۵	۳۱ گزینه‌های مناسب را انتخاب کنید. (هر مورد ۰/۲۵) الف) رویدادها و تحولات تاریخی چگونه پدید آمده‌اند؟ ۱) روابط کشورها و تمدن‌ها با یکدیگر ۲) روابط بین شاهان و حاکمان با مورخان ۳) در کنش متقابل انسان‌ها با یکدیگر و با طبیعت ۴) روابط بین مورخان و وقایع تاریخی ب) دعوت قرآن به مطالعه سرگذشت اقوام گذشته، نشان از کدام فایده و کارکرد مطالعه تاریخ دارد؟ ۱) بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده ۲) تقویت حس میهن‌دوستی و هویت ملی ۳) آشنایی با میراث فرهنگی گذشتگان ۴) منبع شناخت و تفکر
۰/۵	۳۲ به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (هر مورد ۰/۲۵) الف) هدف علم تاریخ چیست؟ ب) پس از کدام رویداد در قرن‌های ۱۳ تا ۱۷ م در اروپا، به‌تدریج علم تاریخ متحول و شیوه نوینی در تاریخ‌نگاری پدید آمد؟
۲	۳۳ تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی: (هر مورد ۱ نمره) الف) منابع دست‌دوم: ب) پدر تاریخ:
۲	۳۴ مقایسه پدیده‌های تاریخی: منابع دست‌اول و منابع دست‌دوم از منابع پژوهش علمی در تاریخ را با یکدیگر مقایسه کنید.
۲	۳۵ اظهار نظر و قضاوت: به نظر شما چرا شناخت و آگاهی تاریخ، به درک زمان حال و ترسیم مسیر آینده کمک می‌کند؟
۴	۳۶ توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی: (هر مورد ۱ نمره) الف) در مرحله شناسایی منابع، پژوهشگر چه چیزهایی را ارزیابی می‌کند؟ ب) بعد از مرحله شناسایی منابع، پژوهشگر کدام مرحله از مراحل پژوهش در تاریخ را انجام می‌دهد؟ ج) در تاریخ‌نگاری نوین از یافته‌های کدام علوم و فنون استفاده می‌شود؟ دو مورد بیان کنید. د) در جمله «تاریخ باستان مملو از جنگ و کشورگشایی است»، واژه تاریخ به چه معنا آمده است؟
۱	۳۷ کاربرست شواهد و مدارک تاریخی: متن زیر را بخوانید و به سؤال داده‌شده، پاسخ دهید. «از نظر قرآن، تاریخ بشر و تحولات آن، بر طبق یک سلسله سنن و نوامیس صورت می‌گیرد و عزت‌ها، ذلت‌ها، موفقیت‌ها، شکست‌ها، خوشبختی‌ها و بدبختی‌های تاریخی، حساب‌هایی دقیق و منظم دارد و با شناختن آن حساب‌ها و قانون‌ها، می‌توان تاریخ حاضر را تحت فرمان درآورد و به سود سعادت خود و مردم از آن بهره‌گیری کرد.» - این سخن از کیست و درباره کدام یک از فواید کارکردهای مطالعه تاریخ است؟



بارم	
۰/۷۵	۴۳ به خاطر بیاورید. جمله‌های صحیح یا غلط را مشخص کنید. (هر مورد ۰/۲۵) الف) علم تاریخ صرفاً به ثبت و نقل رویدادهای گذشته بسنده می‌کند. ب) رواج و رونق ادبیات و فلسفه، تأثیر مهمی بر شکوفایی علم تاریخ در یونان باستان داشته است. ج) از روزگار باستانی ایران (دوره هخامنشیان و ساسانیان) نیز سنگ‌نوشته‌هایی با موضوعات تاریخی باقی مانده است.
۰/۷۵	۴۴ کدام یک از مناطق سمت چپ با گزینه‌های سمت راست در ارتباط است؟ (در ستون سمت چپ، دو مورد اضافی است.) (هر مورد ۰/۲۵) الف) تصویر سکه مربوطه به چه دوره‌ای است؟ ۱. کرمانشاه ☐ ۲. همدان ☐ ۳. ساسانی ☐ ۴. اشکانی ☐ ۵. هخامنشی ☐ ب) این مکان باستانی در کدام استان قرار دارد؟ ☐ ج) این اثر باستانی مربوط به کدام دوره است؟ ☐
۰/۵	۴۵ جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. (دو مورد اضافی است.) (هر مورد ۰/۲۵) «مسعودی - هرودت - رویدادهای تاریخی - علوم و فنون باستان‌شناسی» الف) تاریخ‌نگاری در یونان باستان با ظهور مورخ بزرگی مانند آغاز شد. ب) مورخان برای تحلیل و تفسیر نیازمند روش‌ها و مهارت‌های خاصی هستند.
۰/۵	۴۶ گزینه‌های مناسب را انتخاب کنید. (هر مورد ۰/۲۵) الف) در جمله «هنوز تاریخ برگزاری انتخابات شورای دانش‌آموزی مدرسه، تعیین نشده است»، واژه تاریخ به چه معنا آمده است؟ ۱) علم تاریخ ۲) حوادث گذشته ۳) تعیین زمان ۴) تحلیل علم تاریخ ب) چه تعداد از عبارات زیر در مورد مراحل پژوهش در تاریخ درست است؟ الف) هر پژوهش تاریخی باید مسئله تازه‌ای را مورد بررسی قرار دهد. ب) استخراج اطلاعات زودتر از تنظیم و دسته‌بندی اطلاعات صورت می‌گیرد. پ) اطمینان از اصالت سند و جعلی نبودن آن، در مرحله شناسایی منابع است. ت) در مرحله تفسیر و تحلیل اطلاعات، کار مورخان شبیه کار کارآگاهان پلیس است. ۱) سه ۲) دو ۳) چهار ۴) یک
۰/۵	۴۷ به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (هر مورد ۰/۲۵) الف) دومین مرحله از مراحل پژوهش در تاریخ چیست؟ ب) در کدام مرحله از مراحل پژوهش، پژوهشگر میزان اعتبار، دقت و صحت منابع و اسناد را بررسی می‌کند؟



سؤال قضاوتی

۵۹. به نظر شما به چه دلیلی بعضی از مورخان می‌توانستند از اسناد و مدارک دولتی برای ثبت و نگارش رویدادها استفاده کنند؟ (۱)

سؤالات مفهومی

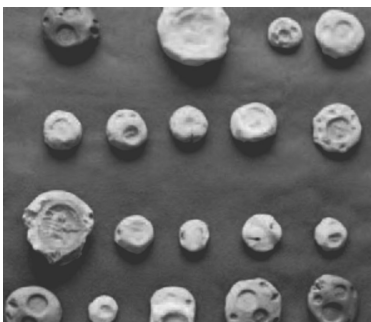
۶۰. سنگ پالرمو در کدام موزه نگهداری می‌شود؟ (۰/۵)
 ۶۱. کتاب تاریخ هرودت توسط چه کسی ترجمه شده است؟ (۰/۵)
 ۶۲. منشور کورش در کدام موزه نگهداری می‌شود؟ (۰/۵)
 ۶۳. طاق‌بستان در کدام استان قرار دارد؟ (۰/۵)
 ۶۴. قرآن کریم، کدام علم را منبع معتبر کسب شناخت و تفکر معرفی می‌کند؟ (۰/۵)
 ۶۵. کدام علم می‌تواند ما را در ارزیابی و شناخت درست اوضاع و شرایط کنونی جامعه خویش و سایر جوامع و ترسیم افق آینده کمک کند؟ (۰/۵)

سؤالات تصویری

۶۶. تصویر روبه‌رو مربوط به کدام دوره است؟ (۰/۵)



۶۷. این مهره‌ها متعلق به کدام دوران هستند؟ (۰/۵)



بیست‌شیم

درس ۱

تهایی
امتحان

مرور و جمع‌بندی درس اول

❑ علمی است که به مطالعه جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جامعه‌ها در گذشته می‌پردازد و علل و نتایج افکار و اعمال پیشینیان را بررسی و تحلیل می‌کند. **بلد بودم** ❑ **بلد نبودم**

❑ معانی واژه تاریخ: الف) مجموعه حوادث یا رویدادهایی که فرد یا جامعه از سر گذرانده است. ب) در نوشته‌ها و زبان علمی به کار می‌رود و منظور از آن، علم و روش علمی‌ای است که به وسیله آن، رویدادهای گذشته براساس شواهد و مدارک، مطالعه و تحلیل می‌شوند. **بلد بودم** ❑ **بلد نبودم**

❑ ویژگی‌های رویدادهای تاریخی: الف) دور از دسترس‌اند و قابل مشاهده نیستند و نمی‌توان آن‌ها را به‌طور مستقیم درک کرد، بلکه آن‌ها را باید با استفاده از شواهد و مدارک شناخت. ب) تکرارناپذیر و قابل تجربه نیستند. ج) مجزا و مستقل نیستند و با یکدیگر رابطه علت و معلولی دارند. **بلد بودم** ❑ **بلد نبودم**

❑ انسان در تاریخ، نقش محوری و اساسی دارد. همان‌طور که می‌دانید، تمام تحولات تاریخی نتیجه رفتار متقابل انسان‌ها با یکدیگر و با محیط اطرافشان است. تمدن نیز پیامد رفتار فردی و جمعی انسان‌هاست. **بلد بودم** ❑ **بلد نبودم**

❑ پس از اختراع خط در حدود پنج هزار سال پیش، به تدریج توجه انسان به ثبت و نگارش رویدادهای عصر خویش جلب شد. **بلد بودم** ❑ **بلد نبودم**

❑ سنگ‌نوشته پالمو قدیمی‌ترین متن تاریخی به شمار می‌رود. این سنگ‌نوشته به خط کهن مصری است و چهار هزار سال قدمت دارد. **بلد بودم** ❑ **بلد نبودم**

❑ به‌دنبال پیشرفت‌های فکری و علمی در دوره رنسانس (حدود قرن‌های ۱۳ تا ۱۷ م)، رویکرد مورخان هم نسبت به حوادث تاریخی و نگارش رویدادها دچار تغییر و تحول اساسی شد، تا جایی که شیوه نوینی در تاریخ‌نگاری به وجود آمد که اساس آن بر سنجش دقیق منابع، استناد به اسناد و مدارک معتبر و دوری از داستان‌پردازی بود. **بلد بودم** ❑ **بلد نبودم**

❑ ویژگی‌های تاریخ‌نگاری نوین: ۱. تمام جنبه‌های زندگی انسان و جوامع گذشته بررسی می‌شود. ۲. دیگر به ثبت و ضبط وقایع تاریخی بسنده نمی‌شود، بلکه زمینه‌ها، علت‌ها، نتایج و آثار گوناگون حوادث تاریخی نیز مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. ۳. از یافته‌های علوم و فنون مختلف مانند باستان‌شناسی، جامعه‌شناسی، فلسفه، جغرافیا، اقتصاد، زبان‌شناسی و گاه‌شماری استفاده می‌شود. **بلد بودم** ❑ **بلد نبودم**

❑ مراحل پژوهش در تاریخ به‌ترتیب عبارت‌اند از: ۱. انتخاب موضوع ۲. تدوین پرسش‌های تحقیق ۳. شناسایی منابع ۴. گردآوری و تنظیم اطلاعات ۵. تحلیل و تفسیر اطلاعات ۶. گزارش یافته‌های پژوهش **بلد بودم** ❑ **بلد نبودم**

❑ منابع پژوهشی که از گذشته‌های دور و حتی امروز برایمان باقی مانده، از نظر درجه اهمیت و اعتبار، به دو دسته تقسیم می‌شوند: الف) دست اول یا اصلی: به همه آثار تاریخی گفته می‌شود که در زمان وقوع حادثه یا نزدیک‌ترین زمان به آن نوشته یا خلق شده‌اند. این گروه شامل آثار نوشتاری و غیرنوشتاری می‌شود. نویسندگان این نوع منابع، خود ناظر رویدادها بوده‌اند یا شرح ماجرا را از شاهدان واقعه شنیده‌اند.

ب) دست دوم یا فرعی: به همه تحقیقات و پژوهش‌هایی گفته می‌شود که براساس منابع دست اول نوشته شده‌اند.

بلد بودم ❑ **بلد نبودم**

❑ علم تاریخ، سه کارکرد و فایده اصلی دارد: ۱. منبع شناخت و تفکر ۲. بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده ۳. تقویت حس میهن‌دوستی و هویت ملی **بلد بودم** ❑ **بلد نبودم**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

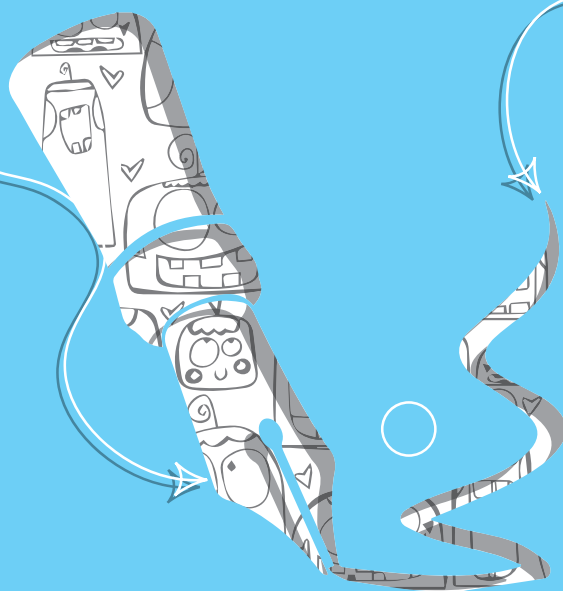
مرور و
جمع‌بندی

درس اول

فینال



پاسخنامہ تشریحی



۲. علمی است که به مطالعه جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جوامع در گذشته می‌پردازد و علل و نتایج افکار و اعمال پیشینیان را بررسی و تحلیل می‌کند.

۳. نهادها، جوامع، کشورها و در یک کلام تمدن

۴. ۱. مجموعه حوادث و رویدادهایی است که فرد یا جامعه از سر گذرانده است. ۲. مجموعه حوادثی است که در زمان گذشته بر سر مردم ایران آمده است. ۳. علم و روش علمی که به وسیله آن، رویدادهای گذشته براساس شواهد و مدارک، مطالعه و تحلیل می‌شوند. ۴. تعیین روز، ماه و سال است.

۵. ۱. دور از دسترس‌اند و قابل مشاهده نیستند و نمی‌توان آن‌ها را به‌طور مستقیم درک کرد، بلکه آن‌ها را باید با استفاده از شواهد و مدارک شناخت. ۲. تکرارناپذیر و قابل تجربه نیستند. ۳. مجزا و مستقل نیستند و با یکدیگر رابطه علت و معلولی دارند.

۶. رفتار متقابل انسان‌ها با یکدیگر و با طبیعت

۷. نادرست؛ تاریخ از جمله علمی است که پیشینه بسیار کهنی دارد.

۸. سنگ‌نوشته‌ای به خط کهن مصری

۹. نادرست؛ سنگ‌نوشته پالمرو (به خط کهن مصری) چهار هزار سال قدمت دارد.

۱۰. نام تعدادی از فراعنه و برخی حوادث دوران آنان

۱۱. تاریخ هرودت

۱۲. هرودت - طبری و بیهقی

۱۳. رنسانس

۱۴. درست

۱۵. به‌صورت خواسته یا ناخواسته دچار لغزش‌ها و بعضاً غرض‌ورزی‌هایی شده است.

۱۶. درست

۱۷. در مرحله گردآوری و تنظیم اطلاعات، پژوهشگر اطلاعات مربوط به موضوع تحقیق را از منابع و اسناد تاریخی استخراج و سپس تنظیم و دسته‌بندی می‌کند. در مرحله تحلیل و تفسیر اطلاعات، تحلیل و تفسیر رویدادهای تاریخی کار ساده‌ای نیست و مورخان برای انجام این کار نیازمند روش‌ها و مهارت‌های خاصی هستند. در واقع کار مورخان شباهت بسیاری به کار کارآگاهان پلیس دارد و باید به‌دنبال شواهد و مدارکی باشند که از طریق آن، گذشته را بازسازی و تفسیر کنند.

۱۸. تدوین پرسش‌های تحقیق

۱۹. گزارش یافته‌های پژوهش

۲۰. ۱. تازه و غیرتکراری باشد. ۲. دارای اثر و فایده باشد. ۳. دارای منابع و اطلاعات کافی باشد.

۲۱. ۱. منابع دست‌اول ۲. منابع دست‌دوم

۲۲. به همه آثار گفته می‌شود که در زمان وقوع حادثه یا نزدیک‌ترین زمان به وقوع آن نوشته شده‌اند.

۲۳. نادرست؛ مطالعه سرگذشت انسان‌ها و جوامع گذشته منبع و گنجینه ارزشمندی برای تقویت و پرورش قوه شناخت و تفکر به حساب می‌آید.

۲۴. اعراف آیه ۱۷۶

۲۵. تقویت قدرت شناخت و تفکر

۲۶. فرهنگی

۲۷. ۱: ت / ۲: ب / ۳: ث («الف» و «پ» اضافی هستند).

۲۸. الف: نادرست (۰/۲۵)؛ با کاوش در گذشته می‌توان از تجربیات و اندیشه‌های مردمان گذشته برای تقویت قدرت شناخت و تفکر بهره گرفت. / ب: درست (۰/۲۵) / ج: درست (۰/۲۵)

۲۹. الف: ۱ (۰/۲۵) / ب: ۳ (۰/۲۵) / ج: ۵ (۰/۲۵) (۲ و ۴ اضافی هستند).

۳۰. الف: ادبیات و فلسفه (۰/۲۵) / ب: فرهنگ ایرانی (۰/۲۵)

۳۱. الف: گزینه «۳» (۰/۲۵) / ب: گزینه «۴» (۰/۲۵)

۳۲. الف: هدف علم تاریخ، آگاهی از زندگی اجتماعی در گذشته است. (۰/۲۵) / ب: تحولات رنسانس (۰/۲۵)

۳۳. الف: به همه منابع، تحقیقات و آثار گفته می‌شود که مدت‌ها پس از وقوع رویدادها (۰/۵) و با استفاده از منابع دست‌اول پدید آمده‌اند. (۰/۵) / ب: منظور هرودت مورخ بزرگ یونانی (۰/۵) و صاحب کتاب جنگ‌های یونان و ایران می‌باشد. (۰/۵)

۳۴. در منابع دست‌اول نویسندگان خود ناظر بر رویدادها بوده‌اند (۰/۵) و یا اینکه شرح ماجرا را از شاهدان واقعه شنیده‌اند (۰/۵) ولی منابع دست‌دوم مدت‌ها پس از وقوع رویدادها (۰/۵) و با استفاده از منابع دست‌اول پدید آمده‌اند. (۰/۵)

۳۵. زیرا رویدادهای تاریخی اگرچه در زمان معینی (۰/۵) در گذشته به وقوع پیوسته‌اند (۰/۵)، اما آثار نتایج و پیامدهای این رویدادها، گذشته (۰/۲۵)، حال (۰/۲۵) و آینده (۰/۲۵) را به یکدیگر پیوند می‌دهد. (۰/۲۵)

۳۶. الف: میزان اعتبار (۰/۵)، دقت (۰/۲۵) و صحت آن‌ها را ارزیابی می‌کند. (۰/۲۵) / ب: گردآوری (۰/۵) و تنظیم اطلاعات (۰/۵) / ج: فلسفه (۰/۵) و جغرافیا (۰/۵) / د: به معنای حوادث گذشته (۱)

۳۷. استاد شهید مرتضی مطهری (۰/۵) - منبع شناخت و تفکر (۰/۵)

۳۸. سنگ‌نوشته‌های باقی‌مانده از دوره هخامنشیان و ساسانیان (۰/۵) - تدوین و نگارش خدای‌نامه‌ها از زمان ساسانیان (۰/۵)

۳۹. منبع شناخت و تفکر (۰/۵) - بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده (۰/۵) - تقویت حس میهن‌دوستی و هویت ملی (۰/۵)

۴۰. علم تاریخ صرفاً به توصیف و شرح زندگانی و اقدامات فرمانروایان و امور سیاسی و نظامی محدود نمی‌شود، بلکه همه ابعاد فرهنگی (۰/۲۵)، اجتماعی، اقتصادی و هنری (۰/۲۵) جوامع گذشته را در بر می‌گیرد. به همین دلیل در



پژوهش‌های نوین تاریخی، تمام جنبه‌های زندگی مردمان و جوامع گذشته مورد بررسی و مطالعه قرار می‌گیرد. (۲۵/۰) در پژوهش‌های علمی تاریخ از یافته‌های علوم و فنون مختلف مانند باستان‌شناسی (۲۵/۰) جامعه‌شناسی، فلسفه (۲۵/۰)، جغرافیا، اقتصاد، زبان‌شناسی و گاه‌شماری استفاده می‌شود. (۲۵/۰)

۴۱. از بیراهه رفتن پژوهشگر از سیر درست پژوهش جلوگیری کند (۵/۰) و هدف پژوهش را مشخص می‌کند. (۵/۰)

۴۲. شرح جنگ‌های ایران (۵/۰) و یونان (۵/۰)

۴۳. الف: نادرست (۲۵/۰)؛ علم تاریخ صرفاً به ثبت و نقل رویدادهای گذشته بسنده نمی‌کند. / ب: درست (۲۵/۰) / ج: درست (۲۵/۰) 

۴۴. الف: ۴ (۲۵/۰) / ب: ۱ (۲۵/۰) / ج: ۵ (۲۵/۰) (۲ و ۳ اضافی هستند).

۴۵. الف: هرودت (۲۵/۰) / ب: رویدادهای تاریخی (۲۵/۰)

۴۶. الف: گزینه «۳» (۲۵/۰) / ب: گزینه «۴» (۲۵/۰)

۴۷. الف: تدوین پرسش‌های تحقیق (۲۵/۰) / ب: شناسایی منابع (۲۵/۰)

۴۸. الف: علمی است که به مطالعه جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جامعه‌ها در گذشته می‌پردازد (۵/۰) و علل و نتایج افکار و اعمال پیشینیان را بررسی و تحلیل می‌کند. (۵/۰) / ب: وقایع‌نویسان به‌عنوان منشی در خدمت شاهان و حاکمان بودند (۵/۰) و آنان را در مسافرت‌ها و جنگ‌ها همراهی می‌کردند و به اسناد و مدارک دولتی دسترسی داشتند. (۵/۰)

۴۹. تاریخ ایران، منظور مجموعه حوادثی است که بر سر مردم ایران در زمان گذشته آمده است (۱) و منظور از روابط اقتصادی ایران و هند، علم و روش‌های علمی است که به‌وسیله آن، رویدادهای گذشته براساس شواهد و مدارک، مطالعه و تحلیل می‌شوند. (۱)

۵۰. الف: مطالعه تاریخ (۱) / ب: خودآگاهی (۵/۰) و یگانگی (۵/۰)

۵۱. الف: منابع دست‌اول یا اصلی (۱) / ب: بریتانیا (۵/۰) - لندن (۵/۰) / ج: مرحله تحلیل و تفسیر اطلاعات (۱) / د: تاریخ هرودت (۵/۰) 
ه: انسان (۵/۰)

۵۲. الف: داریوش یکم (۵/۰) / ب: سرکوب گوماته‌مغ و دیگر شورشیان (۵/۰)

۵۳. سنجش دقیق منابع (۲۵/۰)، استناد به اسناد و مدارک (۲۵/۰) و دوری از داستان‌پردازی (۵/۰)

۵۴. باستان‌شناسی (۲۵/۰)، جامعه‌شناسی (۲۵/۰)، فلسفه (۲۵/۰)، زبان‌شناسی (۲۵/۰) و ...

۵۵. رویدادهای تاریخی (۵/۰) - آگاهی نسبت به زندگی اجتماعی در گذشته (۵/۰)

۵۶. زمینه‌ها، علت‌ها (۲۵/۰)، آثار و نتایج رویدادها (۲۵/۰)، نقش افراد (۲۵/۰) و گروه‌های دیگر (۲۵/۰)

۵۷. الف: تدوین پرسش‌های تحقیق (۵/۰) / ب: گردآوری و تنظیم اطلاعات (۵/۰)

۵۸. اختراع خط ۵ هزار سال پیش (۵/۰) - تقویت حس میهن‌دوستی و هویت ملی (۵/۰)

۵۹. به‌دلیل اینکه به‌عنوان منشی در خدمت شاهان و حاکمان بودند. (۱)

۶۰. پالرمو (۲۵/۰) - ایتالیا (۲۵/۰)

۶۱. وحید مازندرانی (۵/۰)

۶۲. بریتانیا (۲۵/۰) - لندن (۲۵/۰)

۶۳. کرمانشاه (۵/۰)

۶۴. تاریخ (۵/۰)

۶۵. تاریخ (۵/۰)

۶۶. اشکانی (۵/۰)

۶۷. ساسانیان (۵/۰)

۶۸. نادرست؛ دانش تاریخ بدون توجه به زمان معنایی ندارد.

۶۹. نیاز به زمان‌سنجی باعث شد تا بشر ابزارهایی برای زمان‌سنجی اختراع کند.

۷۰. زیرا رویدادهای تاریخی در زمان معینی در گذشته روی داده‌اند و بدون آگاهی از زمان روی دادن آن‌ها، نمی‌توان به درک منطقی و درستی از تاریخ دست یافت.

۷۱. اندازه‌گیری زمان - ابداع گاه‌شماری و تقویم

۷۲. ساعت‌های آفتابی - آبی و شنی - اسطرلاب

۷۳. درست

۷۴. گرگوار سیزدهم و به کمک منجمان

۷۵. مصریان

۷۶. بر پایه گردش ماه به دور زمین - هجرت پیامبر (ص) از مکه به مدینه

۷۷. محرم - هجرت پیامبر (ص) از مکه به مدینه

۷۸. بیستون - هخامنشیان

۷۹. بابلی - سلوکی - اوستایی

۸۰. به تخت نشستن هر پادشاه

۸۱. گاه‌شماری هخامنشیان خورشیدی - قمری بابلی بود که در آن ماه‌ها براساس فرهنگ و آیین ایرانی نام‌گذاری شده بودند، ولی در دوره ساسانیان گاه‌شماری اوستایی متداول بود که بر تخت نشستن هر پادشاه مبدأ آن بود و ماه‌ها و روزهای هر ماه با اسامی ایزدان و فرشتگان نام‌گذاری شده بود.

۸۲. هجری شمسی - ۱۳۰۴ ش

۸۳. الف: تاریخچه گاه‌شماری در ایران / ب: هخامنشیان